

Sygn. akt

III AUa 391/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 października 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

	Przewodniczący:	SSA Roman Skrzypek
	Sędziowie:	SSA Alicja Podczaska (spr.) SSO del. Elżbieta Selwa
	Protokolant	st.sekr.sądowy Maria Piekielek

po rozpoznaniu w dniu **9 października 2014 r.**

na rozprawie

sprawy z wniosku (...)S.

z udziałem zainteresowanego R. G.

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.**

o ustalenie podstawy wymiaru składek

na skutek apelacji (...)S.

od wyroku **Sądu Okręgowego w Tarnobrzegu**

z dnia **11 marca 2014 r.** sygn. akt **III U 101/14**

z m i e n i a zaskarżony wyrok oraz poprzedzającą go decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R. z 7 marca 2011r. w ten sposób, iż stwierdza że kwoty wypłaconych zainteresowanemu zleceniobiorcy nagród za osiągnięcia sportowe nie stanowią podstawy wymiaru składek.

UZASADNIENIE

Decyzją z 7 marca 2011 r. organ rentowy ustalił płatnikowi: (...) S. podstawę wymiaru składek za zleceniobiorcę R. G. w miesiącach wrzesień 2006 r., grudzień 2006 r., luty 2007 r., kwiecień 2007 r., lipiec 2007 r. i grudzień 2007 r.

Organ rentowy wskazał, że płatnik nie zadeklarował składek od kwot nagród za osiągnięcia sportowe wypłaconych zleceniobiorcy za wymienione miesiące.

Odwołanie od decyzji organu rentowego wniósł (...) S. domagając się „uchylenia zaskarżonej decyzji”. Skarżący powoływał się na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 16 lutego 2010 r. sygn. akt P 16/09 wskazując, że nagrody za wyniki sportowe wypłacane w związku z zawarciem umowy zlecenia nie powinny podlegać oskładkowaniu.

Organ rentowy wnosił o oddalenie odwołania uzasadniając jak w zaskarżonej decyzji.

Zainteresowany R. G. nie zajął stanowiska procesowego.

Rozstrzygając spór w przedmiotowej sprawie Sąd Okręgowy w Tarnobrzegu wyrokiem z 11 marca 2014 r. – oddalił odwołanie. W uzasadnieniu Sąd wskazał bezsporny stan faktyczny sprawy: (...) S. zawarł z zainteresowanym umowę zlecenia dotyczącą reprezentowania barw klubu. Za miesiące objęte zaskarżoną decyzją klub sportowy wypłacił zleceniobiorcy nagrody za osiągnięcia sportowe w kwotach ujętych w tej decyzji.

W toku kontroli przeprowadzonej u płatnika składek ZUS stwierdził, że płatnik nie zadeklarował składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne od kwot nagród wypłaconych zainteresowanemu w miesiącach wrzesień, grudzień 2006 r. oraz luty, kwiecień, lipiec i grudzień 2007 r. Konsekwencją tego, było wydanie przez ZUS zaskarżonej decyzji.

W zakresie kwestii prawnych Sąd podzielił stanowisko organu rentowego zawarte w odpowiedzi na odwołanie.

Organ rentowy argumentował, że wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 16 lutego 2010 r., sygn. akt P 16/09 dotyczył niezgodności z Konstytucją wyłącznie przepisu § 2 ust. 1 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe. Trybunał Konstytucyjny odroczył utratę mocy obowiązującej przepisu § 2 ust. 1 pkt 6 Rozporządzenia na okres dwunastu miesięcy od dnia ogłoszenia wyroku Trybunału.

Wyrok Trybunału Konstytucyjnego nie obejmował natomiast § 2 ust. 1 pkt 28 powołanego Rozporządzenia, dotyczącego nagród za wyniki sportowe wypłacanych przez kluby sportowe.

Zauważyć należy, że § 5 Rozporządzenia (w brzmieniu obowiązującym przed dniem 1 sierpnia 2010 r.) nie przewidywał odpowiedniego stosowania § 2 ust. 1 pkt 28 przy ustalaniu podstawy wymiaru składek zleceniobiorców.

Zmiana stanu prawnego w tym zakresie nastąpiła dopiero z dniem 1 sierpnia 2010 r.

W wyroku z dnia 28 stycznia 2010 r. sygn. akt II UK 199/09 Sąd Najwyższy potwierdził, że w ówczesnym brzmieniu Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 r., nagrody za osiągnięte wyniki sportowe wypłacane przez kluby sportowe zleceniobiorcom powinny podlegać oskładkowaniu (por: uzasadnienie wyroku S.N. z dnia 28 stycznia 2010 r. sygn. akt II UK 199/09).

W ocenie Sądu Okręgowego ponieważ w przedmiotowej sprawie spór dotyczy okresu przed dniem 1 sierpnia 2010 r. to w stanie prawnym obowiązującym przed tą datą, zaskarżoną decyzję ZUS uznać należy za prawidłową. Jako dodatkową podstawę prawną Sąd Okręgowy wskazał art. 477¹⁴ § 1 k. p. c.

Powyższy wyrok Sądu I instancji zaskarżył w całości apelacją płatnik składek (...) w S. .

W apelacji sformułowano zarzuty :

naruszenia prawa materialnego przez błędną jego wykładnię i niewłaściwe zastosowanie w szczególności ;

- art. 4 ust 9 , art. 18 ust 3 , art. 21 , art. 81 ust 1 ustawy z dnia 13.10.1998 r.

o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 r., Nr 205 , poz. 1585 z późn. zm.) ,

- § 2 ust 1 pkt 28 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18.12.1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe przez przyjęcie , że od nagród za osiągnięcia sportowe wypłacanych zawodnikom zatrudnionym na podstawie umowy zlecenia należy naliczyć i odprowadzić składki na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne .

Wnioski apelacji dotyczą :

1) zmiany zaskarżonego wyroku w całości i uwzględnienie odwołania płatnika na poprzedzającą go decyzję ZUS poprzez uznanie , iż kwoty wypłaconych zleceniobiorcy nagród za osiągnięcia sportowe nie stanowią podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne ,

2) obciążenia ZUS kosztami postępowania .

Uzasadnienie apelacji powołuje wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 16.02.2010 r. w sprawie P 16/09 w którym stwierdzono , że § 2 ust 1 pkt 6 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe przez to, że nie dotyczy zleceniobiorców wykonujących pracę w zakładzie pracy lub miejscu wyznaczonym przez pracodawcę, w zakresie wartości świadczeń rzeczowych wynikających z przepisów o bezpieczeństwie i higienie pracy oraz ekwiwalentów za te świadczenia wypłacane zgodnie z przepisami wydanymi przez Radę Ministrów lub właściwego ministra , a także ekwiwalentów pieniężnych za pranie odzieży i obuwia własnego zamiast roboczego , jest niezgodny z art. 92 ust 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej .

Trybunał Konstytucyjny odroczył utratę mocy obowiązującej kwestionowanego przepisu o dwanaście miesięcy .

Przedmiotowe orzeczenie odnosi się co prawda do wyłączenia z podstawy wymiaru składek przychodu wymienionego jedynie w punkcie 6 § 1 ust 1 rozporządzenia jednakże argumentacja Trybunału generalnie dotyczy wszystkich przychodów wymienionych w § 2 , uzyskiwanych przez zleceniobiorców .

Wskazuje na to w ocenie apelującego również nowelizacja w/w rozporządzenia dokonana Rozporządzeniem MPiPS z dnia 9 lipca 2010 r. zgodnie z którym § 5 ust 2 otrzymał brzmienie :

„przepisy § 2-4 stosuje się odpowiednio przy ustalaniu podstawy wymiaru składek członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni kółek rolniczych oraz osób wykonujących pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług , do której zgodnie z kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia” .

Rozporządzenie weszło w życie pierwszego dnia miesiąca następującego po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia tj. 1.08.2010 r.

W tych okolicznościach zdaniem apelującego uznać należy , że § 2 ust 1 pkt 28 rozporządzenia przed zmianą, był podobnie jak pkt 6, niezgodny z Konstytucją .

Wskazując na uprawnienie sądów powszechnych do samodzielnej oceny i ustalenia zgodności podstawowych aktów normatywnych z ustawami , przy okazji rozpoznawania spraw , apelujący uzasadniał formułowany wniosek o zmianę zaskarżonego wyroku .

Organ rentowy nie odniósł się do treści apelacji .

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Spór w przedmiotowej sprawie, przy niespornym stanie faktycznym dotyczył wyłącznie stosowania prawa, zatem Sąd Apelacyjny podzielił i przyjął za własne okoliczności faktyczne sprawy ustalone przez Sąd I instancji.

Zakwestionowana przez płatnika składek decyzja organu rentowego z 7 marca 2011 r. dotyczy ustalenia podstawy wymiaru składek za wskazane miesiące w roku 2006 i 2007, od nie ujętych w deklarowanej podstawie wymiaru składek kwot nagród za osiągnięcia sportowe wypłaconych zleceniobiorcy przez zleceniodawcę (...) w S..

Należy zwrócić uwagę, że zasady ustalania składek na ubezpieczenia społeczne wynikają z ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2007 r. Nr 11 poz. 74 ze zm.) w art. 16-17 tej ustawy. Natomiast zgodnie z art. 18 ust. 1 tej ustawy podstawą wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe ubezpieczonych wymienionych w art. 6 ust. 1 pkt 1-3 i pkt 18a stanowi przychód, o którym mowa w art. 4 pkt 9 i 10 z zastrzeżeniem ust. 1a i 2, ust. 4 pkt 5 i ust. 12. W szczególności w myśl art. 18 ust. 3 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych podstawą wymiaru składek na ubezpieczenia rentowe i emerytalne zleceniobiorców ustala się zgodnie z ust. 1, jeżeli w umowie agencyjnej lub umowie zlecenia albo w innej umowie o świadczenie usług, do której zgodnie z przepisami k.c. stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, określono odpłatność za jej wykonywanie kwotowo, w kwotowej stawce godzinowej lub akordowej lub prowizyjnej. Powołane wyżej przepisy ustawy systemowej wskazują, że ustawodawca w sposób jednakowy pod względem ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne traktuje zarówno zatrudnionych na podstawie umów o pracę jak i zleceniobiorców.

Natomiast przepisy wykonawcze rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (Dz. U. Nr 16 poz. 1106 ze zm.) – wydane zostały na podstawie art. 21 w/w ustawy systemowej regulować powinny: szczegółowe zasady wymiaru składek oraz zasady wyłączenia z podstawy wymiaru składek niektórych rodzajów przychodu.

Przepis § 2 ust. 1 pkt 28 w związku z § 5 ust. 1 w/w rozporządzenia MPiPS, które to przepisy przewidują odpowiednie stosowanie przy ustalaniu podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne zwolnień, tj. wyłączenia przychodu z tytułu nagród za wyniki sportowe różnicowały w sposób istotny ubezpieczonych z tytułu umowy o pracę i świadczących pracę na podstawie umów zlecenia, nie przewidując dla tych ostatnich wyłączenia z podstawy wymiaru składek przychodów uzyskanych z tytułu nagród za osiągnięcia sportowe wypłaconych zleceniobiorcom.

Dopiero wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 16 lutego 2010 r. sygn. P 16/09 stwierdzający niezgodność z art. 92 ust. 1 Konstytucji RP, § 2 ust. 1 pkt 6 rozporządzenia MPiPS z dnia 18 grudnia 1998 r. przez to, że nie dotyczył zleceniobiorców wykonujących pracę w zakładzie pracy lub miejscu wyznaczonym przez pracodawcę, spowodował zmianę przez Ministra Pracy i Polityki Socjalnej w/w rozporządzenia z dniem 1 sierpnia 2010 r. Zgodnie z tą zmianą § 5 ust. 2 pozwala na odpowiednie stosowanie przepisów § 2-4 (zwolnienia niektórych przychodów z składkowania) także m.in. w stosunku do osób wykonujących pracę na podstawie umowy zlecenia. Z dniem 1 sierpnia 2010 r. zwolnieniem tym zgodnie z § 2 ust. 1 pkt 28 rozporządzenia objęty został również przychód z tytułu nagród za wyniki sportowe wypłacane przez kluby sportowe zleceniobiorcom.

Powołany wyżej wyrok Trybunału Konstytucyjnego stwierdził w istocie naruszenie zasad Konstytucji przez organ wydający przepisy wykonawcze do ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych przez zastosowanie nieprzewidzianego w delegacji ustawowej różnicowania ubezpieczonych z tytułu wykonywanej pracy na podstawie umów o pracę i umów zlecenia w zakresie stosowania wyłączeń niektórych składników przychodów z podstawy wymiaru składki na ubezpieczenia społeczne.

Bez znaczenia ma fakt, że zgodnie z zadanym Trybunałowi zapytaniem w konkretnej sprawie rozpoznawanej przez sąd powszechny przedmiotowe wyłączenie dotyczyło innego składnika przychodu, a to: świadczeń rzeczowych wynikających z przepisów bhp.

Zakres naruszenia zasady konstytucyjnej pozostaje ten sam.

Biorąc pod uwagę fakt, iż organ rentowy ponad 2 lata zwlekał z przesłaniem do Sądu Okręgowego odwołania płatnika składek, od spornej decyzji z 7 marca 2011 r., nie sposób przy rozstrzygnięciu przedmiotowej sprawy po upływie 4 lat od zmiany niekonstytucyjnego przepisu, orzekać na podstawie przepisu z aktu w radze rozporządzenia, który nie był zgodny z delegacją ustawową oraz aktem prawnym wyższego rzędu tj. ustawą z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych.

Mając na uwadze, iż § 2 ust. 1 pkt 28 w/w rozporządzenia MPiPS był przed zmianą, podobnie jak pkt 6 niezgodny z Konstytucją, Sąd Apelacyjny odmówił jego stosowania przy rozstrzygnięciu przedmiotowej sprawy. Zdolność takiej oceny sądów powszechnych w zakresie badania konstytucyjności aktów niższego rzędu, niż ustawa wskazywał Sąd Najwyższy w wyrokach: z 23 kwietnia 2008 r. sygn. II KK 475/07 oraz z 26 września 2007 r. sygn. II KK 206/07.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Apelacyjny skorzystał z przysługującego mu uprawnienia i zgodnie z art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok oraz poprzedzającą go decyzję organu rentowego i orzekł co do istoty sprawy.